

van Heidegger over *Die Universität im neuen Reich*.

⁷⁹ 'De universiteit en het nationaal-socialisme', *Nieuw Nederland* 7 (1941), 887.

⁸⁰ 'De universiteit en het nationaal-socialisme', *Nieuw Nederland* 7 (1941), 894.

⁸¹ 'Vrijheid', *Nieuw Nederland* 8 (1941-1942) 291-301 (oktober 1941).

⁸² 'Vrijheid', *Nieuw Nederland* 8 (1941-1942), 293.

⁸³ Zie ook NA, dossier 2140, 11 februari 1941, van de uitgeverij Nenasu aan M.A.H. Stomps, een bedankje voor haar bijdragen. In het bijzonder wordt ook een artikel over de omgekomen 'kamerad Minten' genoemd. Zie ook NIOD, dossier Stomps (248-1654), waarin een doorslag van een artikel van Stomps is opgenomen over het studentenprotest. Waar deze artikelen zijn gepubliceerd heb ik niet kunnen achterhalen.

⁸⁴ Boekbespreking F.L. Bordewijk, *Bint*. Deze bespreking verscheen in *Nederland. Maandblad voor het geestesleven in Nederland, Duitsland en elders* 94 (1942) 243-247. Zie over dit blad De Jonge, *Crisis en kritiek der democratie*, 308-314. Over deze boekbespreking Hans Anten, "Men haat de Tucht – en zij alleen maakt één en sterk". Fragmenten uit de receptiegeschiedenis van Bordewijks *Bint*", *Vooys. Tijdschrift voor Letteren* 23 (2005) 6-21.

III 1944-1979

Op 29 augustus 1944 kreeg Stomps een paar dagen verlof in verband met ziekte van haar zuster, maar ze kwam niet meer terug. Na afloop van het verleende verlof 'golden ook voor haar de opgetreden verkeersstoornissen. Zij heeft echter gemeend zich blijvend aan de verpleging van haar zuster te moeten wijden'.⁹⁰ Omdat ze niet meer terugkeerde, werd de uitbetaling van haar salaris per 1 januari 1945 stopgezet. Na de oorlog volgde het besluit dat ze al haar aanspraken op pensioen of anderszins was kwijtgeraakt.

De verkeersstoornissen waarvan hierboven sprake is, betreffen de chaos rond 6 september 1944, de zogenaamde Dolle Dinsdag, toen vele NSB-ers een goed heenkomen naar Duitsland zochten, wellicht wordt ook aan de spoorwegstaking gerefereerd, die twee weken later begon.⁹¹ Ook Stomps vertrok, met haar vader en zuster. Zeer waarschijnlijk kwam ze terecht in Isselburg (D) en verbleef ze bij ene Hanne Stege. Op 10 september 1944 overleed daar haar vader.⁹² Hoelang ze daar verbleef is niet duidelijk. Nog in 1947 liep de correspondentie van kennissen in Zutphen via dat adres in Isselburg.⁹³ Verder is er sprake van dat ze rond januari 1945 een treinwagon met persoonlijke eigendommen naar Duitsland liet vervoeren.⁹⁴ Stomps en haar zuster staan in 1946 bekend als voortvluchtig, en in 1947 is er een verzoek van de Politieke Recherche Afdeling (PRA) Zutphen aan het Directoraat-Generaal Bijzondere Rechtspleging om arrestatie van Stomps.⁹⁵ Toen was haar naam ook reeds in het zogenaamde Opsporingsregister verschenen.⁹⁶ Verder was er een verzoek ingediend om haar in Duitsland te laten opsporen. Of dat uitgegaan is, heb ik niet kunnen achterhalen. Bij mijn weten is Stomps nooit tot Duitse genaturaliseerd, dus was uitlevering in principe mogelijk. Opvallend in dit verband en tekenend voor het veranderende klimaat in Nederland is de brief die 22 juli 1947 door de PRA Zutphen werd geschreven en waarin expliciet gesteld werd dat het verzoek tot uitlevering alleen betrekking had op Magda. Gezien het feit dat haar zuster een minder belangrijke rol had gespeeld en met het oog op het veranderende klimaat verwachtte het hoofd van de PRA Zutphen, I. Bergsma, dat Hendrica wel zou worden vrijgesproken.⁹⁷ Dus wilde hij zijn energie alleen besteden aan Magda Stomps, zo concludeer ik. Inderdaad staat Stomps er veel slechter op dan haar jongere zuster. In een naoorlogse verklaring van de ter dood veroordeelde verrader P.R. Cieraad beweerde deze dat Stomps werkzaam was geweest bij verschillende commando's van de Sicherheitspolizei en de Sicherheitsdienst. Ze had zich volgens hem op verschillende gebieden bewogen, maar vooral op dat der kerken.⁹⁸ Wat dat laatste precies inhield is niet duidelijk. Wellicht ging het om het bijwonen van kerkdiensten met het oog op eventuele anti-Duitse uitlatingen